

роботи було отримати ліпофільні комплекси з листків та кореневищ і коренів дягеля лікарського та дудника лісового, дослідити їх хімічний склад та визначити кількісний вміст.

Об'єктами дослідження були листки та кореневища і корені дягеля лікарського, заготовлені на території Тернопільського району, та листки та кореневища і корені дудника лісового, які заготовляли на території Гусятинського району Тернопільської області у 2014–2015 рр. Виділення ліпофільних комплексів проводили шляхом вичерпного екстрагування рослинної сировини хлороформом в апараті Сокслета. З метою стандартизації одержаних ліпофільних фракцій визначалися їх органолептичні показники та встановлювався кількісний вміст.

Ліпофільна фракція з листків дягеля лікарського – густа масляниста однорідна маса брудно-зеленого кольору з приємним специфічним запахом; не розчиняється у воді та спирті, добре розчиняється у хлороформі; з кореневищ і коренів – густа маса жовтого кольору з сильним ароматним запахом, нерозчинна у воді та розчинна в спирті. Вихід ліпофільних речовин з листків дягеля лікарського в перерахунку на абсолютно-суху сировину становив 6,62 %, з кореневищ і коренів – 4,13 %.

Ліпофільна фракція з листків дудника лісового – густа однорідна маса темно-зеленого кольору з приємним специфічним запахом; добре розчиняється у хлороформі, не розчиняється у воді і спирті; з кореневищ і коренів – однорідна масляниста, густа маса жовто-коричневого кольору з приємним своєрідним запахом, що добре розчиняється у хлороформі, та є нерозчинною у воді і спирті.

Вміст ліпофільної фракції у листках дудника лісового становив – 1,88 %; у підземних органах – 9,25 % у перерахунку на абсолютно-суху сировину. Вихід ліпофільних речовин з кореневищ і коренів дудника лісового є найбільшим у порівнянні з іншими досліджуваними об'єктами і становить 9,25 %, у перерахунку на абсолютно-суху сировину.

Вважаємо перспективним подальше дослідження ліпофільних фракцій досліджуваних нами рослин.

КІЛЬКІСНЕ ВИЗНАЧЕННЯ СУМИ ВОДОРОЗЧИННИХ ПОЛІСАХАРИДІВ В СИРОВИНІ ХОСТИ ПОДОРОЖНИКОВОЇ ТА ХОСТИ ЛАНЦЕТОЛИСТОЇ

Процька В.В., Журавель І.О.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Полісахаридами називають високомолекулярні полімерні сполуки, мономерами яких є залишки цукрів. Рослинні полісахариди належать до біологічно активних сполук і проявляють виражену протизапальну, імуномодулюючу, відхаркувальну, ранозагоюючу та антиоксидантну дію на організм людини. При цьому вони нетоксичні, не викликають алергічних реакцій та легко виводяться з організму, що має велике значення для практичного застосування в медицині.

Хости, зокрема хоста подорожникова та хоста ланцетолиста, – надзвичайно поширений в нашій країні вид рослин, які культивуються переважно з метою озеленення та оздоблення клумб та присадибних ділянок. Їх природним ареалом зростання є Південно-Східний регіон Азії. На своїй історичній батьківщині хости здавна застосовуються в народній медицині для лікування запальних захворювань горла, верхніх дихальних шляхів та органів малого тазу. Фітозасоби на основі цих рослин використовують при укусах змій. Представники роду Хоста мають виражену антимікробну, протигрибкову, протизапальну, протівірусну, протипухлинну та інсектицидну дію. Проте достовірні дані щодо кількісного вмісту біологічно активних речовин в сировині цих видів рослин, що культивуються в Україні відсутні. Тому метою нашої роботи стало визначення кількісного вмісту полісахаридів у надземній і підземній частинах двох представників роду Хоста – хости подорожникової та хости ланцетолистої.

Наявність полісахаридів в досліджуваних видах сировини була попередньо доведена за допомогою якісних реакцій.

Для визначення кількісного вмісту полісахаридів використовували кореневища з коренями та листя двох видів хост – хости подорожникової та хости ланцетолістої. Сировина була заготовлена на території Харківської області в вересні- жовтні 2015 року.

Кількісне визначення полісахаридів проводили гравіметричним методом після попереднього осадження їх трикратним об'ємом спирту етилового.

Аналізуючи отримані дані, можна зробити висновки, що найбільша кількість полісахаридів накопичується в листі хости ланцетолістої – $10,70 \pm 0,024\%$. Дещо нижчий їх вміст спостерігали в кореневищі з коренями хости подорожникової $10,5 \pm 0,365\%$. В кореневищі з коренями хости ланцетолістої їх вміст був $8,72 \pm 0,045\%$. Визначено, що найменше полісахаридів містилося в листі хости подорожникової і становило $8,42 \pm 0,064\%$.

МОРФОЛОГО-АНАТОМІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАВИ ЩАВЛЮ КИСЛОГО

Рибак О.В., Лисюк Р.М.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Вивчення дикорослих видів рослин вітчизняної флори слугує впровадженню нових рослинних джерел при розробці різних фітозасобів. Щавель кислий (*Rumex acetosa* L.) – багаторічна трав'яниста рослина родини гречкових (*Polygonaceae*) зростає по всій Україні на луках, галявинах, відома як овочева при приготуванні зелених борщів, окрошок, салатів тощо. Надземна частина щавлю кислого багата на фенольні сполуки (рутин, гіперозид, кверцетин, вітексин, авікулярин, катехіни, лейкоціанідини), органічні кислоти (щавлева, яблучна), білки, ліпіди, вітаміни, мікроелементи. У народній медицині використовують усі частини рослини. Засоби із щавлю мають в'язучу, сечогінну, жовчогінну, протимікробну, протизапальну, протисклеротичну дії. Трава щавлю кислого входить до складу лікарського засобу синупрет (*Bionogica*, Німеччина) як протизапальний компонент. У джерелах наукової літератури недостатньо є даних щодо стандартизації трави щавлю кислого як лікарської рослинної сировини, тому метою наших досліджень було вивчення її морфолого-анатомічної будови і встановлення діагностичних ознак.

Об'єктом вивчення була трава щавлю кислого, заготовлена під час цвітіння у природних фітоценозах. Мікроскопічне дослідження проводилось загальноприйнятим методом з використанням мікроскопу МБР – 1Р.

При морфологічному дослідженні встановлено, що верхівки стебел прямі, борозенчасті, листки довгочерешкові з листковою пластинкою яйцевидної або видовжено-яйцевидної форми, при основі стріловидні із загостреними донизу частками; квіти дрібні, рожеві, жовтуваті або червонуваті, зібрані рідкими китицями у волоть; плоди – тригранні горішки. Без специфічного запаху, смак кислуватий.

При мікроскопічному дослідженні встановлено, що клітини обох епідерм листка великі, тонкостінні, звивистостінні; чітко виражені продихи, оточені трьома і більше навколопродиховими клітинами; на верхній і, у більшій кількості, на нижній епідермі спостерігається наявність наступних трихом: сосочки, сосочкоподібні прості дрібнобородавчасті волоски, 4-клітинні залозки. Особливо їх багато по жилках. Спостерігається складчастість кутикули по жилках та при основі волосків.

У результаті морфолого-анатомічного аналізу було встановлено зовнішні та мікроскопічні ознаки трави щавлю кислого, що може бути використано при опрацюванні методів контролю якості трави щавлю кінського.